

NÉHÁNY JELESEBB MAGYAR

FERENCES A SZENTFÖLDÖN

ÍRTA:

P. TAKÁCS INCE

O. F. M.

Ama nagy krisztusi szolgálatból, melyet hétszáz éve végez a Szentföldön a Ferenc-rend, a magyar barátok is kivették részüket.

Tény, hogy a hétszáz év hősei, sokszor igazi vértanúi, a legjavarészt olasz, majd spanyol és francia ferencesekből toborzódtak, azonban nem hiányoztak áldozatos soraikból, a századok folyamán — bár gyéren — a magyarok sem. A magyar szerzetesi vért is fűtötte a misszionáriusi hév, sőt a vértanusági vágy, mely a Szentföldre vitte, buzgón szolgálni Jézust a kegyhelyeken, s ha kívánja, vért is önteni érette.

Nem emlékezhetünk meg valamennyiről, különösen nem azokról, kiket a kereszteshadak utóhullámai sodortak oda, elég nagyszámban.

Csak olyan néhányról akarok megemlékezni, kik súlyosabb, maradandóbb nevet hagytak hátra, vagy *kéziratot* a Szentföldről.

1. Pécsváradi Gábor és Pásztói János.

Pécsváradi Gábor Pécsváradon született, későbbben belépett Szent Ferenc rendjébe, hol tanulmányainak elvégzése után pappá szenteltetett. Elöljárói különféle hivatalt bíztak reá. Jámbersága, alázatossága és tudománya kedvessé tették őt szerzetestársai előtt, úgy, hogy ezek 1509-ben és 1511-ben tartományfőnökek választották. Egyedüli vágya volt a szentföldi misszióba menni és ott meghalni. Óhaja végre teljesült. Elöljárói elengedték. 1514 november elején indult útnak társával *Pásztói Jánossal*, akivel 1517-ben tért vissza. Útját és a Szentföldet leírta. A leírást Bánfy János nyomatta ki, amint ezt a jó viszonyból következtetni lehet.

Visszatértében, Ciprus szigetéről a következő nagyon értékes levelet írta lindvai Bánfy Jánoshoz:

Nagyságos Uram! Fogadja úgy Nagyságod, mint kedves fivére, nagyságos Jakab úr, leghálásabb köszönetemet irántami szeretetükért. Tehetségem szerint mindent megtettem, amire levelekben kértek. A többi közt arra kértek, hogy írjam meg, milyen módon és hogyan ölte meg a török császár a szultánt. Kérésüknek jelen soraimmal eleget óhajtok tenni, amennyire hallomásból ismerem

az ügyet. A következőket hallottam: A török császár a szultánhoz Sirphim nevében nyolc rendkívüli követet küldött (mindegyiknek volt ezer kísérője Sirphim országának ruházatában) ezzel az üzenettel: Jöjj, siess seregeddel hozzám; ketten harcolunk a török ellen; így legyőzhetjük őt és megöljük. A szultán hitt az álnok követeknek és seregével velük ment. A követek a szultánt a török hadsereg elé vezették. A szultán észrevette a cselt; de már vissza nem akart menni, hanem harcra kelt a törökökkel s habár sok török esett el kardjának súlya alatt, mégis csatát vesztett és elesett. Némelyek azt mondják, hogy a homlokára irányított golyó ölte meg; mások szerint: látva, hogy csatát vesztett, menekülni nem akarván, a nála levő drágakövet, mely méreggel volt átítatva, úgy, hogy rögtön szétépti a gyomrot, ha beveszik, lenyelte s leesve lováról, meghalt.

Innen a török, a szultán leggazdagabb városába, Aleppóba jutott és azt ellenállás nélkül elfoglalta. Ez 1516 augusztus végén történt. Innen aztán Antiochiába, Tripoliszba és Damaszkuszba érkezett, végre az említett év végén december 30-án Jeruzsálembé vonult be, még pedig minden ellenállás nélkül. Másnap kivonult a városból és Egyiptomba sietett, ahol a mamelukok által megválasztott szultánt legyőzte és megölte. Tudomására hozom Nagyságodnak, hogy ezek a mamelukok hitehagyott keresztények voltak, akik a szultán országában uralkodtak a szaracénok fölött; a hivatalokat is mindenütt ők vezették. Körülbelül 70.000-en lehettek, akik keresztény hitüket megtagadták. Ezek mindig a szultánnal harcoltak; de a két nevezett csatában annyira elpusztultak, hogy alig maradt meg 10.000. Ezek részint Sophinak vetették magukat alá, részint a sinai hegyre menekültek, hogy életüket megmentésék.

Most, hogy már Ciprusba érkeztem, hallottam, hogy Sophus a nevezett mamelukokkal a török hadsereg jó részét megsemmisítette. Mikor július 28-án elhagytam Jeruzsálemet, egyedül a török császár tartózkodott még Egyiptomban és pedig Kairóban és Alexandriában. Azután török hivatalnokait Egyiptomban, Jeruzsálemben, Galileában és a szultán összes tartományaiban helyezte el.

A Jeruzsálemben tartózkodó magyaroktól hallottam, hogy mikor a török császár elindult Konstantinápolyból, volt 300.000 embere, most alig van 60.000 belőlük, úgy, hogy ha most a nyugati fejedelmek, angol, spanyol, francia és mások megtámadnák, alig menekülne egy is közülük. A szaracénok jobban szeretnék, ha keresztények uralkodnának fölöttük, mint a törökök.

Azért Nagyságos Uram, menjenek önök is arról a vidékről a törökök ellen! Sohasem lesz erre alkalmasabb idő, mint most, és Isten is fogja önöket segíteni.

Szándékom volt életem fogytáig Jeruzsálemben maradni, de egyik testvérnek sem engedik meg, hogy három évnél tovább maradjon, mert, amint az új gárdián megérkezik az ő testvéreivel, a többiek, kik ott voltak, kivonulnak. Előljáráim engedélyével előbb Rómába megyek szent Péter és Pál sírjához és így haza. A többit, ha Isten segítségével Nagyságodnál leszek, szóval fogom elmondani. Ciprus tengeri partján 1517 augusztus 14.

Nagyságodért imádkozó káplánja Pécsváradi Gábor. (Pray. Epistolae Procerum R. Hungariae I. 128.)

Ki tudja, ha e sorok célt érnek, a mohácsi vésztől megmenekedett hazánk sorsa hova fejlődött volna ...?

2. *P. Somlyói Bernardin és P. Pesti Mátyás* 1523—1525.

A kétéves buzgó szolgálat után haza indultak. Bernardin atya nem láthatta viszont szeretett hazáját, mert Velencében elhalálozott. Pesti Mátyás visszatért ugyan Budára, de a Mohácsnál diadalmaskodó törökök Budáig kóborolva, szeptember 18-án megölték.

3. *Fráter Joachim* 1690 körül. Egyszerű laikus testvér volt. Jellemezte a szent helyek imádságos szolgálata. Hazatértében magával hozta az imádság szellemét. Minden szabad idejében, vagy szorongatásában oltár elé térdelt és imádkozott. Pécssett, oltár előtt imádkozva, 70 éves korában, 1704 március 31-én megölték a dühöngő szerbek.

4. *P. Székesfehérvári András* 1726—1732-ig szolgálta Jézust a Szentföldön. Érezvén közeledő halálát, sietett haza, megpihenni a honi földben. Meghalt szentül 1732 május 30-án.

5. *P. Leiggart Jeremiás*, 1779 előtt, több éven keresztül. Hazatérve, nagyon értékes leírást adott a szent helyekről. Kéziratát a budai ferences kolostor őrzi. (Manuscriptum. Buda. N. 13.) A latin nyelvű leírás rendkívül élvezetes. Eleven színekkel ecseteli a barátok fölött tornyosuló felhőket, a vértanúságot, mely minden percben reájuk zúdulhat, ami miatt például Ain Karembe már hat hete nem teheték ki a kolostorból a lábukat, s bent pedig folyton imádkozva, szorongva várják a törökök berontását. Roppant színessé teszi leírását a sok legenda, csodás esemény vagy mese, miket a szent helyekkel, vagy a néppel kapcsolatosan elmond.

Érdeemesnek tartom egész terjedelmében hozni a „*Szent Kereszt feltalálása*” kegyhely leírásánál elbeszélt esetet: „... Ilona, Konstantin anyja, Jeruzsálembé jövet, nagy szorgossággal kereste Krisztus elásott keresztjét. Úgy a keresztények, mint pedig a zsidók legbölcsebbjeit meghívta magához, kérvén őket, jelölnék meg az ásatás helyét. A keresztény tudósok mitsem tudtak a helyről, a zsidók pedig húzódoztak megmutatni azt, noha tudták róluk, hogy

ismeretes előttük az. Ilona szigorú büntetésekkel kenyszerítette őket, tűzrevetéssel megfenyegetvén őket. A megijedt zsidók elárulták Ilonának a legtekintélyesebb társukat, Júdás Noét, ki gyermekkorában hallotta szüleitől a kereszt elásásának a helyét. Midőn a szent császárnő érdeklődésére Júdás habozott és nem tudta pontosan megjelölni a helyet, — száraz kútba vettetett, hogy ott elpusztuljon. Hetednapon — azon ígérettel, hogy megmutatja a helyet — kikönyörögte magát. A keresztet rejtő hely táján, forró imában kérte az Istent, mutassa meg neki az elrejtett kereszt helyét. Imáját az Úr meghallgatta, s csodával mutatta meg a helyet. Megrengett, omlott a föld egy helyen, s repedéseiből mennyei illat tört elő. E helyen gyorsan végzett ásatások három keresztet, s Jézus feliratát hozták a napvilágra. Ezalatt a légben, nagy moraj közepette e sátáni szavak hallatszottak: „*Ó Názáreti Jézus! mindeneket magadhoz vonasz! Júdás révén diadalmaskodtam árulással, s most új Júdás révén letiporsz engem!*” A feltalált kereszt legszebb diadala, Júdás Noe zsidó megtérése volt. A keresztségben *Ciriacus* nevet kapott. Később Jeruzsálem püspöke lett. Egész életén keresztül nagy és különleges tisztelettel adózott a szent keresztnek. Mellére varrva viselte mindig a kereszt jelét. Az ő példája honosította meg azt a szokást, hogy a lovagok és nemesek kereszttel ékesítették fel mellüket.” Nagyon érdekes és a szent helyek helyi bizonyosságát és a hagyományokat nagyon igazolja, hogy a százötven éves kéziratot olvasva, teljesen a mai kegyhelyi leírásként veheti a Szentföld ismerője. Leiggart kézírata értékét nagyban növeli, hogy minden kegyhelynél jelzi a hozzá kötött szent búcsút is. (Kereszttel a teljes búcsút, e jelzés nélkül pedig hét év és hét quadragenai búcsút).

6. *Fr. Lugherth Quirin* 1779—1785. Súlyos betegség kényszerítette haza a Szentföldről. Alig érkezett Budára, ugyanazon év október 7-én meghalt.

7. *P. Ördög Szabó Nárcisz*. Ugyanezen időben szolgálta a Szentföldet 1781—1784. Hazatérve Gyöngyösre, nagy terjedelmű ismertetést írt latin nyelven a Szentföldről. A Magyarországi Commissariatus hivatalos lapja, *Tárogató*, 1905-i évfolyamában magyar nyelvre fordítva hozta a leírást, de nem fejezte be. A kéziratot a gyöngyösi ferences könyvtár őrzi.

8. *P. Janotyik Anzelm*. 1846—1848. Nagy értékét azzal ismerte el a szentföldi Custodia, hogy a Szentsír főnökségét (praesidens) bízta reá. Hűséggel és tudással felelt meg e nagyon megtisztelő megbízatásnak, azonban az akkor még teljesen levegőtlen helyet nem bírta egészséggel. Betegen tért haza meghalni. Meghalt 1850 március 18-án.

9. *P. Frötschner Sebestyén*. Született Egerben, 1807 június 22-én. Élete delén több esztendő t töltött a Szentföldön, Nevét erősen bevészte a Custodia történetébe azzal, hogy technikai tudásával ő alapította (az azóta egész tökéletessé vált) San'Salvatore kolostor nyomdáját.

10. *P. Angeli Ferenc*. Született Isztiméren, 1846 március 9-én. Mint ifjú ferences pap Budán működött több esztendeig, hol a hívő sereg kedveltje volt. Ma is emlegetik. 1872-ben lépett a Szentföld szolgálatába. Nyomdaigazgató volt, majd ama nagy kitüntetés érte, hogy a custos tanácsosa lett, 1879-ben visszatért és Bécsben Commissarius Terrae Sanctae (Szentföld biztosa) lett. Az ő érdeme, hogy Magyarország 1902-ben, budai székhellyel független biztost kapott az ő személyében, ő alapította a „Szent Kereszt Hadserege” társulatot.

11. Utóbbi évtizedekben: P. Miczélyi Valér f 1928; P. Pius Tokay; P. Ferenczi Kherubin f 1891; P. Tersich Lukács; P. Kiss Arisztid f 1913; P. Lombos László (jelenleg misszionárius Kínában) stb. teljesítettek misszionáriusi szolgálatot a Szentföldön.

12. *Fr. Dollencz Alfréd* laikus testvér, *vértanú*. 1920. A magyar franciskánusok jogos büszkesége, a Szentföldön szolgált hős misszionáriusaink méltó koronája ez egyszerű laikus testvér.

Méltó, hogy életével, egyéniségével és vértanúságával bővebben foglalkozzunk.

Ha nyájas olvasóm abban a szerencsében részesültél, hogy az 1925-i jubileumi szentév leforgása alatt ellátogathattál Rómába, az örök városba, hogy ott sok búcsút nyerj, sok szépet, szentet láss, bizonyára nem mulasztottad el megnézni az 1925-i szentév különlegességét: *a Vatikáni missziós kiállítást sem*. Az impozáns kiállítás tervszerű megtekintéséhez egyik kíváncsi az volt, hogy a látogató az első teremnél kezdje a vizsgálódást, amely a Szentföldet állította a szeméi elé. Emez első teremben *Villani* professzornak négy gyönyörű festményét láthattad, amelyek a legújabb szentföldi vértanukról adtak egy-egy megkapó képet. Ott lehetett szemlélni, amint P. Francesco de Vittorio, *Fr. Dollencz Alfréd* és *Fr. Salvatore Sabatini* ferencesek a muzulmánok között vértanúságot szenvednek. (V. ö. Acta Ordinis Minorum, 1926 április. 119. 1.) Ezek közül *Fr. Dollencz Alfréd* hazánkfia az, akiről néhány szót kell ejtenünk, mivel eddig kevesen tudták, hogy mint szentföldi misszionárius mártírhálalt halt. Először vértanúhalálának körülményeiről, azután *Alfréd* testvér életéről ejtünk néhány szót.

Ha a szentföldi Custodiának mindenha nehéz volt a helyzete Palesztinában a mohamedánság óceánja és a szakadárók ármány-

kodásai közepette, fokozódott ez a nehézség a világháború alatt. Ezidőben ugyanis mindig jobban és jobban kiéleződött a Szentföldön élő különféle nemzetiségű és vallású népek között az ellenséges viszony. Maga az uralkodó török kormány a „központi hatalmak” mellé állva ugyanis, gyűlölni kezdte eddigénél jobban a keresztényeket, akiknek vezetői, papjai, szerzetesei, illetve misszionáriusai az uralkodó állam ellenségeinek (olasz, francia) kebeléből kerültek ki legnagyobb számban. Az olasz származású Custos Terrae Sanctae (a sioni gárdián) alig-alig tudta megvédeni a ferencesek létjogosultságát a Szentföldön. Ez ugyan mindenféle kimagyarázások után úgy ahogy sikerült, de nem sikerült az, hogy az egyiptomi Alexandriától egész Örményországig működő szentföldi szerzettagokat külön is megvédje a vidéki erőszakosságoktól. Midőn 1917 decemberében a törökök ellensége, az angol csapatok elfoglalták Jeruzsálemet *Allembý* tábornokkal élükön, az ottomán uralom alatt megmaradt északi (Szíria, Cilicia, Örményország) keresztényekre kemény sors várt. Ha eladdig is titkolt gyűlölettel voltak a „frankok” (az európai keresztények) iránt, 1917 után a saját területükön még inkább kifejezésre juttatták ebbeli érzelmeiket.

Midőn a világháború 1918-ban véget ért és mi európaiak azt reméltük, hogy megkezdhetjük a romok felett a békés berendezkedést, Elő-Azsiában ép ez időben jártak rossz napok a magukra hagyott keresztényekre. Örményországban, Ciciliában, a tengerpartokon ugyanis a franciák erőfeszítéseket tettek újabb foglalásokra, amiáltal szerfölött felbőszítették a mozlimeket a keresztények ellen. Az ott életüket tengető keresztények, a szerzetesek — ferencesek — természetesen fokozottabb mértékben voltak az ottomán bántalmazásoknak és gyűlöletnek kitéve. Mikor pedig 1919 októberében a franciák Gciliában is megvetették lábukat, többé nem volt nyugta a maradék krisztusi nyájnak az izlam tengerében. (V. ö. Acta Ordinis Minorum, 1921 áprilisi sz. 97. s köv. 1.) A tulajdonképpeni Örményországban patakokban folyt a vér. És már Európába is egymásután szállingóztak a hírek, amelyek megszámlálhatatlan vértanúról regéltek. Tényleg, Örményországban a törökök tönkretettek minden keresztény missziót, Ciliciában pedig (Kis-örményország) szintén pusztulófélben volt a kereszténység. Midőn a franciák például elfoglalták Cilicia fővárosát, *Marascet*, az ottani kétezer keresztényből, akik egy templomba vonultak vissza, csak harmincötén maradtak életben, a többiek a mohamedánok bosszújának lettek áldozataivá. Valóban Diocletian és az afrikai vandálok katolikusüldözését juttatja eszünkbe ez a szomorú idő. A ferences misszionáriusok híveik élén egymásután váltak vértanukká. Kezembem *P. Ferdinando*

Diotallevi szentföldi custos körlevele, amelyet 1920 szeptember 20-án adott ki; ezen körlevélben már hét ferences vértanú van felsorolva, köztük a mi Alfrédünk is.

Ezen időben Dollencz Alfréd testvér hazánkfia *Mugiukderesi* kis ciliciai faluban volt alkalmazva, mint a szentföldi Custodiának tagja. Ezen állomáshelyén a keresztényeknek az a három szerzetes képezte gondviselőjét, akik ott velük együtt szenvedtek: P. Francesco de Vittorio, *Fr. Alfréd és Ft. Salvatore* Sabatini ott remegtek a keresztényekért, mialatt mindig magasabbra hágott a mohamedánok fanatizmusa a keresztények ellen. Derék misszionáriusaink különösen féltették az ő kis árváikat, akiknek Isten után ők voltak mindenük és akik közül legalább harmincat a saját maguk szegénységéből élelmeztek. Mugiukderesiben a kereszténység a háború alatt a mohamedánok bűne folytán tönkrement; 1919-ben a szentföldi Custodia újra odaküldte e három tagját, hogy ott a keresztényeknek atyjuk, orvosaik, gyógyszerészeik, tanítóik, papjaik, egyszóval mindenük legyenek. Tényleg már-már csöpörödni kezdett a kisedded keresztény nyáj; a keresztény családok is visszaszállingóztak. Midőn a franciák előrevonulása folytán a muzulmán lázongás a városkában mindjobban fenyegetővé vált, sőt a tetőfokra hágott a keresztények ellen, a három ferences kis hospiciumában megjelent egy Leuimen Oglu Ali effendi nevezetű mohamedán, hogy bátorítsa őket. Sőt hogy biztonságban érezhessék magukat, följánlotta nem messze fekvő házáat, hogy a három ferences a kis árvákkal nála elhelyezkedjék. P. Francesco, Fr. Alfréd és Fr. Salvator örömmel fogadták a följánlott biztosítékot. Átvonultak Oglu Ali házába. Ott barátságos beszélgetést folytatva a törökkel, egyszer csak puskarövések zaja zavarja meg csendes társalgásukat. P. Francesco megkérdezi Alit, hogy mi az oka a rendkívüli lázongásnak és puskaropogásnak? Erre Oglu Ali levetve a kétszínű álarcot, felelet helyett revolvvert rántott elő és ott szobájában mind a három szerzetest, köztük a mi Alfrédünket is, agyonlőtte. Erre — mint valami adott jelre — berohan az uccáról a fanatikus csőcselék és az összes árvákat felkoncolja. Majd pedig a keresztény templomot, a misszióállomást, továbbá a keresztények házáit kifosztotta és végül felgyújtotta. (Acta Ordinis Minorum, 1921. 98.1., v. ö. P. Ferdinando Diotallevi szentföldi ör 1920 szeptember 20-ról keltezett körlevelét.) P. Diotallevi körlevelében hozzát teszi: „Hogy amint nekünk előadatott, mindez január 23-án (1920) történt, mialatt mi Szűz Máriának eljegyzését ültük; ime a mi testvéreink ugyanakkor röppentek el, hogy menyezgőt ünnepeljenek az égben”.

Hasonló körülmények között történt 1860-ban a damaszkuszi

vértanúk halála. Ott is mohamedán fanatizmus, gyűlölet és árulás miatt vált a hit vértanúivá az ottani hét ferencrendi: P. Ruiz Emánuel és társai és ma már a boldogok között foglalnak helyet (1926 október 10-e óta). Nem lehetetlen tehát, hogy néhány évtized múlva a *mugiukderesi* vértanuk is az oltárra kerülnek. Azért helytállónak tartom, hogy ezek után néhány szóval Fr. Alfréd életéről is tegyek rövid említést. Ottani életéről érdeklődtem *P. Raffaello Casali* jeruzsálemi lector generálisnál (egykori tanulótársam a római Szent Antal CoUegiumban), aki szíves feleletével sokban megkönnyítette feladatomat.

Dollencz Nándor Alfréd született a torontálmegeyi *Nagyszentmiklóson*, az Úrnak 1853-ik esztendejében, június 23-án. Édesatyját Nándornak, édesanyját Berger Katalinnak hívták. 1876 augusztus 4-én öltözött be Szent Ferenc ruhájába és mint ilyen, a Szűz Máriáról nevezett magyarországi Ferences rendtartománynak tagjává lett. Egyszerű fogadalmat 1877 augusztus 18-án, ünnepélyes fogadalmat pedig 1882 január 31-én tett. A szentföldi őrseg szolgálatába 1888 május 8-án állott. Előjárói mindjárt elküldték a Jeruzsálemtől nem nagy távolságra fekvő *Ain-Karembe* (Keresztelő szent János hazája), ahol mint sekrestyés testvér működött. 1889—91-ben az egyiptomi *Kairóban* működött. 1892—93-ban *Jenige-Kale* kisörményországi misszióban volt alkalmazva. 1894-ben visszajött Magyarországra, hogy meglátogassa provinciáját. 1895-ben a híres jeruzsálemi Üdvözítőről nevezett zárdában (Convento di S. Salvatore) teljesített szolgálatot. 1896-ban az egyiptomi Alexandriába szólította az engedelmesség. Életének következő szakából látjuk azt, hogy az isteni Gondviselés is mintegy predesztinálta, hogy második hazája éppen Kis-Örményország (Cilicia) legyen, ahol vértanúságot is szenvedett; itt tartózkodott ugyanis a legtöbb ideig, mert 1897-től 1914-ig újra *Jenige-Kaiében* tartózkodott. Midőn 1914-ben a világháború kitört és Törökország is csatlakozott a központi hatalmakhoz, akkor Örményországból kiűzte az összes misszionáriusokat. Ekkor a többiekkel egyetemben Alfrédünk is Jeruzsálembé jött és ott tartózkodott 1919-ig; ezévben újra Örményországba küldik, nem azért, hogy sokat dolgozzék már ezután, hanem hogy a vértanúság pálmáját elnyerje. Az említett P. Casali azt írja, hogy ő is ismerte személyesen és mint példás életű szerzetes szerepelt mindenhol. „*Era veramente uomo di silenzio e di preghiera*”, a szerzetesi csendtartás és az imádság embere volt; ez pedig csak az igazán nagy lelkeknek és a tettekész jellemeknek vonása. P. Casali szerint a misszionárius atyák dicséreteket zengtek a jó és szorgalmas *Fra Alfrédéről*. A többi között *P. Emmanuele Garda Pardia* mondotta

róla: szerencsés vagyok, hogy együtt lehetek Alfréd testvérral, mert azonfelül, hogy vigyáz a templomra, a hospiciumra, segítségemre van még, mint gyógyszerész, mint orvos és gondozza mindazokat, akik csak a misszióból mint betegek jelentkeznek.

Szülőanyja, a szűz Máriáról elnevezett magyar provincia, e megható szép szavakkal iktatta be *Necrologiumába* Fr. Alfrédet:

A. 1920. die 23. Januarii. Rel. Fr. Alfredus Dollencz, Laicus sol. prof. Fidelis et zelozus operarius in Missione Terrae Sanctae an. aet. 67⁰., relig. 44⁰., prof. sol. 38⁰., servitii Missionis T. S. 37⁰. In ódium christianae fidei a quodam turca fraudulenter in domo sua, vitae saecuritatem promittente, pluries explosis glandulis sclopetarum occisus est cum duobus sociis: P. Francisco de Vittorio, et Fr. Salvatore Sabatini, in loco Mugiukderesi dicto.

Szent Cyprián ily szavakkal buzdítja kortársait a vértanúságra (*Exhortatio ad martyrium*, 8): „Fegyverkezzünk szerelmes atyámfiai teljes erőnkkel és készüljünk a tusára romlatlan elmével, ép hittel, áhítatos erénnyel”. *Dollencz Alfréd* testvér is az ima és a szerzetesi erények által átszőtt egyszerű, igénytelen, romlatlan életével már előre készült a vértanúságra. S bár egy szobában halt meg Krisztus hiteért, nem tévesztendő szem elől ugyanazon *Cypriánnak* mondása (ugyanott, 5): „Nem kisebb a vértanúság dicsősége azáltal, hogy nem nyilvánosan és sokak láttára vész el valaki, ha az életvesztés oka nem jelent mást, mint Krisztusért meghalni”. Bizonyos, hogy a körülmények közrejátszása folytán ezen halál-nemet „m *ódium fidei*” jelzővel kell díszítenünk, mert áll róla a szentírási kifejezés (Ján. 16. 2—3): „Eljön az óra, hogy mindaz, ki megöl titeket, szolgálatot vél tenni az Istennek. És ezeket cselekszik nektek, mert nem ismerik az Atyát, sem engemet.”

